

УДК 159.99

Ольга Олегівна ВЕСНА,

слухач магістратури Національної академії внутрішніх справ

СЕНСОЖИТТЄВІ ОРІЄНТАЦІЇ ЯК ПОКАЗНИК ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ

На даному етапі розвитку суспільства все більшого значення набуває проблема психологічного здоров'я, внутрішнього комфорту та почуття самоцінності сучасного працівника правоохоронних органів. Останнім часом усе більше посилюється інтерес до внутрішнього світу людини, її самосвідомості як регулятора думок і вчинків, які стають актуальними проблемами сьогодення; до формування адекватного образу «Я», самооцінки власного суб'єктного потенціалу. Саме поява у особистості внутрішнього сприйняття власного благополуччя, позитивного настрою, відчуття комфорту спонукає до критичного мислення, прийняття важливих рішень, досягнення творчих здобутків, формування та підтримання позитивної Я-концепції.

Сенсожиттєві орієнтації особистості містять в собі такі показники: наявність в особистості життєвих цілей, міра задоволення особистості сутністю власної життєдіяльності та самореалізацією, наявність в особистості відчуття можливості обирати власну долю і керувати нею. Ступінь розвитку в особистості кожного з вищеназваних положень, вказує на чіткість і визначеність сенсожиттєвих орієнтацій особистості.

Важливим критерієм психологічного здоров'я є вміння визначити свої життєві цілі та знайти своє місце в житті, тому питання сенсожиттєвих орієнтацій, зокрема в структурі психологічного здоров'я, є актуальним на сьогоднішній день.

Проблема психологічного здоров'я привертає увагу багатьох дослідників, зокрема, висвітлюється в наукових розробках Б. Братуся, Ф. Василюка, І. Дубровіної, О. Завгородньої, Г. Нікіфорова, В. Слободчикова, А. Шувалова. Серед цілого ряду авторських позицій переважають теорії, згідно з якими психологічне здоров'я розглядається як здатність особистості до самореалізації, самоактуалізації (А. Маслоу, К. Роджерс, В. Франкл), адекватного самосприйняття та сприйняття світу.

Проблема сенсожиттєвих орієнтацій посідає вагоме місце у сучасних вітчизняних та зарубіжних дослідженнях (І. Бех, М. Боришевський, Д. Леонтьєв, Е. Помиткін, Р. Райан, В. Чудновський та ін.).

Історична ініціатива в постановці та розробці проблеми психологічного здоров'я належить видатним західним ученим гуманістичного напрямку психологічної науки – Г. Олпорту, А. Маслоу, К. Роджерсу.

З точки зору гуманістичного підходу, який виражає безумовну довіру до людської природи, загальним принципом психологічного здоров'я є прагнення людини стати і залишатися самою собою, незважаючи на перипетії і труднощі індивідуального життя. Прийняття себе та вміння справлятися зі своїми емоційними труднощами без шкоди іншим, «самооб'єктивність» як чітке уявлення про свої сильні та слабкі сторони, наявність системи цінностей, які містять мету та надають сенсу усьому, що робить людина (Г. Олпорт).

Згідно поглядів О. Завгородньої, психологічне здоров'я дорослої людини можна пов'язати з високим рівнем сформованості свідомої саморегуляції, раціонально-вольової сфери, що забезпечує можливість соціальної адаптації і водночас з вільним непригніченим становленням емоційної сфери, активністю неусвідомлюваних психічних процесів, на чому ґрунтується здатність людини до глибоких переживань та інтуїції [1]. Також, варто зазначити, що, на думку О. Завгородньої, необхідно розрізняти психологічне здоров'я та особистісну зрілість, оскільки перше є однією з передумов досягнення особистісної зрілості.

Психологічного здоров'я – це духовне благополуччя людини, що виступає умовою гармонійного розвитку, творчої активності і самореалізації особистості, гарантом її цілісності як міри впливу людини на людину і на саму себе, усвідомлення цінності власного буття, психологічного життя.

Згідно такого підходу, основними показниками психологічного здоров'я вважаються:

- прийняття відповідальності за власне життя;
- розуміння та прийняття себе;

- вміння жити сьогоднішнім днем;
- усвідомленість індивідуального буття;
- здатність розуміти та приймати інших.

Щодо структури психологічного здоров'я особистості, то О. Хухлаєвою запропоновано доволі оригінальну модель, яка складається з таких компонентів як аксіологічний, інструментальний та потребово-мотиваційний [2].

Сенсожиттєві орієнтації кожної людини – це набір цінностей та цілей, властивих лише конкретній особистості, які вона обирає як основоположні в своєму існуванні. Сенсожиттєві орієнтації особистості є одним із стрижневих компонентів в структурі психологічного здоров'я, і, одночасно, його показником.

Психологічне здоров'я особистості є необхідною умовою її ефективної діяльності загалом і професійної, зокрема. На психологічне здоров'я поліцейських різнобічно впливають несприятливі чинники, які можуть викликати нервово-психічну напругу, відчуття душевного дискомфорту, появу негативних психічних станів. А професійна діяльність працівника поліції висуває високі вимоги до рівня його психологічного здоров'я.

Тому доцільно теоретично обґрунтувати та експериментально дослідити особливості сенсожиттєвих орієнтацій як показника психологічного здоров'я працівників Національної поліції. Серед емпіричних методів, для виконання поставлених завдань, доцільне використати наступні: психодіагностичні – тест «Сенсожиттєві орієнтації» (Д.О. Леонтьєв); статистичні – знаходження значущих кореляцій між показниками сенсожиттєвих орієнтацій та показниками методики САМОАЛ (модифікація Н. Ф. Каліної і А. В. Лазукіна).

Психологічне здоров'я особистості є необхідною умовою її ефективної діяльності загалом і професійної зокрема. Різнобічна й тривала дія несприятливих чинників зумовлює порушення психологічного здоров'я поліцейських, виникнення у них високої нервово-психічної напруги, що може викликати негативні прояви в їхніх поведінці та психіці, зокрема відчуття душевного дискомфорту, появу негативних психічних станів тощо. Відповідальні завдання, які виконують працівники поліції, висувають підвищені вимоги до стану їх психологічного здоров'я.

Список бібліографічних посилань

1. Завгородня О. В. Проблема психологічного здоров'я: спроба теоретичного аналізу. *Практична психологія та соціальна робота*. 2007. № 1. С. 55–60.
2. Психология здоровья : учебник для вузов / под ред. Г. С. Никифорова. СПб. : Питер, 2003. 607 с.
3. Хухлаева О. В. Основы психологического консультирования и психологической коррекции : учеб. пособие. М. : Академия, 2001. 208 с.

Одержано 09.11.2017

УДК 340.15:351.74(477)

Олександр Анатолійович ГАВРИЛЕНКО,

доктор юридичних наук, професор,

професор кафедри міжнародного і європейського права

Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5554-4919>

ГЕНЕЗА ЗАКЛАДІВ НАВЧАННЯ ПРАЦІВНИКІВ МІЛІЦІЇ У ХАРКОВІ НА ПОЧАТКУ 20-Х РР. XX СТ. (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ДЕРЖАВНОГО АРХІВУ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Перспектива перетворення України на дійсно демократичну державу, повноправного члена європейської сім'ї, вимагає, зокрема, розв'язання непростого завдання виховання високоморальних, мотивованих та кваліфікованих працівників Національної поліції. Відтак цілком природно, що питання професійної підготовки професійних правоохоронців перебувають у колі пильної уваги як органів державної влади, так і широкої громадськості. Зараз, коли відбуваються обговорення впровадження у підготовку майбутніх поліцейських кадрів сучасних форм та методів навчання, використання у професійному навчанні поліцейських інноваційних